

Deal met Iran biedt EU kans om slagkracht te tonen

Europa moet organisaties die in Iran zakendoen bescherming bieden bij discussie over naleving van overeenkomst

Simone Peek

Sinds zaterdag jongstleden is de eerste fase van verlichting van sancties met betrekking tot Iran een feit. Het Internationaal Atoomenergieagentschap heeft bevestigd dat Iran de afspraken uit het internationale akkoord van afgelopen zomer is nagekomen. Het Europese bedrijfsleven staat in de startblokken om de Iraanse markt op te gaan. Maar zelfs nu 'Implementation Day' daar is, zijn er nog veel valkuilen. Hoewel vooral Europa sancties verlicht en handel met Iran stimuleert, lijkt het uiteindelijke succes ervan te vallen of staan met Amerika. De vraag is of de Europese Unie haar rug recht houdt als discussies ontstaan met de VS.

Iran wordt gezien als een potentiële opkomende markt. Duitsland en Frankrijk voeren de troepen aan en ook in Nederland draait het bedrijfsleven warm, zoals recent met een drukbezochte 'fact finding' missie. Dit zal alleen maar toenemen nu van Europese zijde de sancties tegen Iran grotendeels zijn vervallen, zoals ten aanzien van de financiële en verzekeringssector, de olie- en gasector en de scheepvaart- en transportsector. Dit moet de weg vrijmaken voor activiteiten die lang verboden zijn geweest.

Van het echt mogelijk maken van handel en verkeer tussen de VS en Iran of dollartransacties is echter geen sprake. De VS zullen slechts enkele specifieke activiteiten toelaten van Amerikaanse bedrijven en van niet-Amerikaanse dochtermaatschappijen van Amerikaanse ondernemingen, mits de Amerikaanse moeder niet betrokken is. Ook vervallen de 'secundaire sancties' die niet-Amerikaanse partijen ervan moeten weerhouden zaken te doen met doelwitten van Amerikaanse sancties. Deze sancties,

ILLUSTRATIE: HEIN DE KORT VOOR HET FINANCIEELE DAGBLAD

Het verbaast dat Europa de vergaande bemoeienis van de VS met sancties nooit een halt heeft toegeroepen

waarbij Amerika zich jurisdictie ver buiten haar landsgrenzen toemeet, zijn controversieel. Het verbaast dat de EU die vergaande bemoeienis nooit een halt heeft toegeroepen.

De meer conservatieve opstelling van de VS kan ervoor zorgen dat de liberalere houding van Europa in praktijk on succesvol uitwerkt. Het zijn immers de VS die voorop lopen als het gaat om handhaving; in de EU is optreden van toezichthouders tegen sanctieschendingen nauwelijks zichtbaar. En get op de Eu-

ropese ondernemingen en financiële instellingen die de enorme impact van de Amerikaanse toezichthouders aan den lijve hebben ondervonden, bevreemdt het niet dat zij rond Iran aarzelingen hebben. Denk aan de recordboete voor BNP Paribas in 2014 van \$ 8,9 mrd voor sanctieschendingen en recente berichten over omstreden leveranties van een Imtech-dochter aan Iran.

Bovendien voorziet de deal met Iran in de mogelijkheid van het automatisch weer in werking treden van sancties.

Dit zogeheten 'snap back'-mechanisme treedt in als volgens een van de partijen bij het nucleair akkoord sprake zou zijn van significante niet-naleving door Iran van gemaakte afspraken. De sancties die nu zijn opgeheven worden dan vanzelf weer van kracht, tenzij het de VN Veiligheidsraad lukt om binnen dertig dagen te stemmen voor behoud van sanctieverlichting of een alternatief. Nogal een risico voor partijen die eerste stappen hebben gezet op de Iraanse markt en iedereen die hen diensten verleent, zoals financiële instellingen, gezien Europa's beperkte zeggenschap in de raad.

Het politieke klimaat waaronder de internationale overeenkomst nu tot stand is gekomen, kan wijzigen. Denkbaar is dat een deelnemer dan onder de deal uit wil en een Iraanse schending meldt om de sancties te laten herleven. Bijvoorbeeld met de komst van een nieuwe Amerikaanse president na de verkiezingen in november 2016.

De EU heeft het voortouw genomen bij de sanctieverlichting, zeker ook uit economische overwegingen. Een teken dat Europa zich begint te gedragen als economische grootmacht of een eenmalige krachtenbundeling die uit elkaar valt als het er echt op aankomt? Het zou niet meer dan logisch zijn als de EU de organisaties, die zij stimuleert in Iran zaken en investeringen te doen, zo nodig daadwerkelijke bescherming biedt bij discussie over naleving van de deal door Iran. Of in het geval van handhaving door de VS ten aanzien van anderen dan haar eigen burgers en bedrijven. Hoewel de EU — net als op vele andere terreinen — vooralsnog geen overtuigend track-record heeft, is dit haar kans groeiende slagkracht te laten zien.

Simone Peek is advocaat bij Clifford Chance.